

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

закладену попередниками на початку століття, з її спрямованістю на зв'язок з давньою історією цього місця. На заході (Севастополь, Бахчисарай, Євпаторія) тамтешні живописці відходять від занурювання в глибину віків, віддаючи перевагу героїко-патріотичній темі в картині-пейзажі. Разом з тим з 1960-х рр. простежується поява нових, осучаснених версій стильових шукань, пройдених вітчизняним мистецтвом. В центрі півострову (у Сімферополі) серед майстрів пейзажу-картини спостерігається тяжіння до різноманіття тем. На півдні (Велика Ялта) митці більше зосереджуються на плернерному підході, а не на пейзажі-картині з її більш глибоким змістовним та символічним навантаженням. Окремі школи взаємодіють, впливаючи одна на одну.

У зв'язку з прискореним відчуттям часу у даний період та зміною світосприйняття в суспільстві представники усіх вищеназваних шкіл досить часто звертаються до створення пейзажу-картини на плернері. Характерним стає, що не пейзаж вводиться до сюжетного твору, а навпаки, сюжет підпорядковується пейзажу. Серед пейзажних тем з'являються нові, зокрема, пов'язані з ретроспективним поглядом митця на відтворення втрачених куточків стародавньої землі Тавриди. В кінці століття в пейзажах все більше відводиться місця зображенням, що свідчать про переосмислення ролі сакрального в житті людини.

Багато в чому змінюється, збагачуючись, пластична мова. Все більш характерним стає широкий пастозний мазок. Продовжують урізноманітнюватись формати картин – використання квадратних, видовжених вгору і по горизонталі прямокутних форм, тондо. Спостерігається відхід від традиційного реалізму до більшої умовності, монументальності, декоративності, звернення до локальних кольорів, сплюснення форми. Зміст пейзажних картин все частіше набуває символічного підтексту, а зображення наближаються до символу-знаку.

АРХЕТИПІЧНІ СТРУКТУРИ У ДЕКОРАТИВНИХ КОМПОЗИЦІЯХ НАРОДНОГО МАЙСТРА Р.М. ПАЛЕЦЬКОГО

Величко Д. О.

Університет Ушинського, Україна

Заслужений майстер народної творчості України Ростислав Михайлович Палецький (1932–1978) із села Троїцьке Любашівського району Одеської області за доволі коротке життя створив цілу низку самобутніх декоративних розписів. Це композиції на історико-філософські теми, фольклорні мотиви і міфологічні сюжети.

Дослідження творів майстра показало, що велику роль у виразності образів і силі впливу на сприйняття глядачем відіграє композиційна структура. Для більшості творів художник обирає дві ясні геометричні основи: симетрію відносно вертикальної осі та спіраль. Ці структури, що стають силовими лініями декоративних композицій, обумовлюють не тільки формальну основу образу, а й несуть глибинне змістове навантаження.

Вертикальна вісь і спіраль виявляються позачасовими архетипами, які втілюють структуру світобудови, слугують моделями макро- і мікросвітів, циклів життя, тощо. Вертикальна вісь має символічне значення Світової Осі (Axis mundi), образ якої дає глядачеві внутрішнє відчуття надійності і непорушності. Образи алегоричних творів Палецького, наприклад, «Доля», «Сонце встало», «Сонце-хліб», «Зацвіла калина», «Пісня врожаю» своєю пишною фантазійною квітучою орнаментикою і симетричною основою дають асоціації з архетипом Дерева Життя, що має різноманітні втілення в усі часи та в усіх культурах світу і мають внутрішній життєстверджуючий стрій. Від центральної осі буквально «проростають», оживають міфологічні образи природних сил у композиціях «Русалка польова», «Водяник», «Перелесник», «Той, що в скелі сидить», симетрія робить їх подібними до ритуальних масок, спрямованих у вічність.

Спіральна структура символічно починає розвиток з крапки і розкручується, множить навікруги, це – позачасовий знак зародження і розвитку (від ембріону – до всесвіту), а також символічне втілення часу і руху. Подібні геометричні основи надають змісту творам «Шумлять квіти», «Стрибог», «Красне літечко», «Сон-трава», «Колос життя», «Роксолана», «Козак в бою», «Закувала та сива зозуля» та іншим.